

Posudek diplomové práce

Tereza Dufková,

Korunní země vzdálená a neznámá. Dolní Lužice v politice Václava IV.,
Ústav českých dějin FF UK, Praha 2018, celkem 164 stran

Při výběru tématu si diplomantka rozhodně nevolila jednoduchou cestu. Není snadné se zabývat ani osobou Václava IV., ani zeměmi České koruny na přelomu 14. a 15. století. Cílem autorky bylo propojení obou problémů ve snaze poukázat na Václavovu politiku (nebo „nepolitiku“) vůči korunním zemím, v české historiografii zcela opomíjenou, a rozšířit tak pohled na tohoto českého krále. V rámci diplomové práce však nebylo možné sledovat všechny vedlejší země, a proto bylo nutné vybrat si jednu z nich. Volba Terezy Dufkové padla uváženě na Dolní Lužici. Uváženě proto, že se o ní i v kompendiích většinou mlčí, a také proto, že zvolený postup práce s panovnickými písemnostmi se pro ni jevil zvládnutelný. Diplomantka jich shromáždila 74 a kromě textu je čtenáři zpřístupnila v příloženém katalogu. Autorka pracovala nejen s edicemi, ale i s několika originály.

Naznačenými dvěma liniemi tématu se ubíral také výběr prostudované literatury (viz její rozbor v 1. kapitole) a podřízena je mu také struktura textu. Autorka sledovala politickou komunikaci vyplývající z panovnickovy kompetence vůči korunním zemím. Shromážděné písemnosti se snažila rozřídít z hlediska typologického (právem věnoval pozornost i konfirmacím, které nebyly jen jakousi samozřejmou „povinností“ nastupujícího panovníka) a zamýšlela se i nad výběrem příjemců. Relevanci dosažených poznatků ukáže v budoucnu srovnání s frekvencí, obsahem a příjemci písemností Václava IV. v Horní Lužici a ve Slezsku. Zajímavé by dále bylo prostudování aktového materiálu v dolnolužických archivech, případných kopií či register missivů apod.

Dolní Lužici získal Karel IV. až v závěru 60. let 14. století a její královskou správu již nestačil dotvořit, mimo jiné proto, že v závěru své vlády věnoval veškerou pozornost Braniborsku. Další zatížení pro jeho nástupce představovalo v císařově testamentu deklarované rozdělení země, respektive vyčlenění její východní části jako dědictví Karlova nejmladšího syna Jana Zhořeleckého. Po jeho předčasné smrti se zase musel Václav IV. vyrovnat s tlakem Jošta Moravského, jemuž přenechal Braniborsko. Z této perspektivy změn autorka také sleduje královo proměnlivé chování, které se snaží vysvětlit a někdy – ne vždy přesvědčivě – omluvit.

Na základě králem vydaných písemností se snaží naznačit vztah Václava IV. k dolnolužické šlechtě, městům i církevním institucím (nelze používat termín dolnolužická církev). Ze šlechtických rodů usazených v Dolní Lužici se jí v interakci s králem jeví jako nejvýznamnější Bibrštejní (v Dolní Lužici i ve Václavově blízkosti obecně), a to i proto, že jejich rodové državy ležely na severu Čech. Myslím, že autorka bude muset tento názor dále rozpracovat, zdá se mi příliš zkratkovitě vytvořený. Zpochybňovat zřejmě není třeba králův zájem o město Luckau, které – jak diplomantka zdůrazňuje – chápal v duchu otcova dědictví jako centrum celé země (jiného mínění byly později dolnolužické stavy). Z církevních institucí přicházely v úvahu především dva cisterciácké kláštery: Neuzelle a Dobrilugk, pro něž Václav IV. vydal nejen konfirmace, ale i několik potvrzení k převodům majetku ze strany dárců. Do budoucna se ale stala velmi problematická zástava kláštera Dobrilugk Wettinům (1411). Zajímavé jsou Václavovy listiny pro kostel sv. Mikuláše v Luckau, včetně zavedení ranní mše se *Salve Regina*.

Práci doplňuje záslužný přehled Václavových listin týkajících se Dolní Lužice a stručné medailonky zemských fojtů s odkazy na prameny a literaturu. Více než ilustrativní jsou i barevné přílohy; pochvalu si zaslouží mapy Dolní Lužice, zachycující i její dnešní rozdělení mezi Německo a Polsko. Pečlivě je vypracován poznámkový aparát. V textu se vyskytují pouze drobné překlepy a stylistické nepřesnosti. Závěr je střízlivý, jen hodnocení Václava IV. mi připadá trochu ploché, což je ostatně podmíněno i zvoleným, přece jen úzkým pohledem na jeden z aspektů jeho vlády. Při dalším zpracování tématu bude třeba si připravit širší pole pro komparaci.

Práci jako celek považuji za zdařilou, oceňuji autorčinu odvahu i ukázněnost při postupu bádání i jeho prezentaci. Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

28. srpna 2018

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.
vedoucí diplomové práce